

НАВЧАННЯ МАРКЕТИНГУ З ВИКОРИСТАННЯМ  
ІНФОРМАЦІЙНИХ ТЕХНОЛОГІЙ ЯК НОВА ФОРМА ОРГАНІЗАЦІЇ  
НАВЧАЛЬНОГО ПРОЦЕСУ

*У статті розглянуто актуальні питання впровадження сучасних інформаційно-комунікаційних технологій у навчально-виховний процес у вищих навчальних закладах; визначено чинники, необхідні для вдосконалення процесу навчання та виховання засобами інформаційно-комунікаційних технологій.*

**Ключові слова:** інформаційно-комунікаційні технології, маркетинг, ВНЗ, педагогічні технології.

**Літ. 13.**

**П**остановка проблеми. Вивчення наукової літератури свідчить про ґрунтовність досліджень проблем освітніх інформаційних технологій. Однак теоретичне дослідження можливостей сучасних інформаційних технологій по формуванню професійної компетентності майбутніх маркетологів та його методичне забезпечення не є достатнім. Що значною мірою обумовлено швидкими темпами розвитку мережевих освітніх інформаційних технологій. Незважаючи на значну кількість досліджень, присвячених окремим аспектам інформатизації процесу професійного навчання, потребує уточнення понятійний апарат сучасних освітніх інформаційних технологій, теоретичне обґрунтування засад формування сучасного навчального середовища та розробки засобів навчання нового покоління на базі інноваційних мережевих освітніх технологій.

**Аналіз останніх досліджень і публікацій.** Теоретичною основою дослідження даної проблеми в Україні є праці: з теорії комп'ютеризації навчання та інформатизації освіти (В. Безпалько, В. Биков, А. Верлань, М. Жалдак, В. Мономахов); із теорії використання інформаційних технологій у навчальному процесі (І. Булах, Л. Раманичинна).

Прискорення науково-технічного прогресу вимагає підвищення вимог до якісного потенціалу працівників, які займаються генеруванням, розробленням і впровадженням нових технологічних ідей. Це, безперечно, ставить нові вимоги до професійної підготовки майбутніх фахівців, оскільки саме вона сприяє переходу до інформаційного суспільства, а, отже, і формуванню пріоритетів розвитку держави. Підходи і практичні дії щодо розвитку освіти в Україні базуються на концепції створення умов для задоволення освітніх і професійних потреб особистості з можливістю вдосконалення здобутих знань, розвитком творчого потенціалу. С. Ніколасенко, В. Кремень, М. Степко та ін. зазначають, що завдання

навчальних дисциплін мають ґрунтуватися на результатах аналізу цільової настанови та містити зрозумілі для суб'єктів навчання умови досягнення цілей навчальної дисципліни [3; 4]. Трансформація вищої освіти вимагає, в першу чергу, вирішення таких нагальних питань, як орієнтація на людину, фундаментальні цінності, рішуча демократизація освіти.

**Метою статті** є дослідження особливостей застосування інформаційно-комунікаційних технологій у процесі професійної підготовки учителів маркетингу.

**Виклад основного матеріалу.** Фахівцям у галузі початкової освіти для підвищення якості освіти, реалізації принципів Болонського процесу необхідно знати теоретичні основи, різновиди інноваційних педагогічних технологій, їх якісну своєрідність, основні тенденції вдосконалення інноваційних педагогічних технологій, розуміти суть педагогічних технологій, володіти механізмами їх створення та використання, вміти аналізувати індивідуальний стиль своєї професійної діяльності та особливості застосування інноваційних педагогічних технологій, формувати свою технологічну культуру.

Сучасний стан розвитку системи освіти характеризується зростанням ролі інформаційних технологій навчання. Засвоєння студентами знань за допомогою інформаційних та комунікаційних технологій відбувається значно швидше, ніж за допомогою звичайних технологій. Ці технології змінюють характер розвитку, придбання і розповсюдження знань, дозволяють поглиблювати і розширювати зміст досліджуваних дисциплін, швидко оновлювати його, застосовувати більш ефективні методи навчання, а також значно розширюють доступ до освіти [8, 140].

На сьогодні розроблено та затверджено низку документів, де визначено політичні, соціальні та педагогічні засади оновлення освіти в країні,

## НАВЧАННЯ МАРКЕТИНГУ З ВИКОРИСТАННЯМ ІНФОРМАЦІЙНИХ ТЕХНОЛОГІЙ ЯК НОВА ФОРМА ОРГАНІЗАЦІЇ НАВЧАЛЬНОГО ПРОЦЕСУ

перспективи її розвитку (Національна доктрина розвитку освіти України у XXI ст., Закони України “Про освіту”, “Про загальну середню освіту”, Положення про школу, “Концепція 12-річної середньої загальноосвітньої школи”, “Концепція національного виховання” та ін.). У Законі України “Про освіту” визначено політичний курс держави в галузі освіти, мету, принципи, зміст освіти, умови створення закладів освіти та їх урізноманітнення. На формулювання поняття “інноваційна діяльність” у Законі України “Про інноваційну діяльність” вплинули положення Закону України “Про інвестиційну діяльність” від 18 вересня 1991 року, де інноваційна діяльність розглядається як одна з форм інвестиційної діяльності, що здійснюється з метою впровадження досягнень науково-технічного прогресу у виробництво та соціальну сферу.

Застосування ІКТ у процесі професійної підготовки фахівців вимагає постійного динамічного оновлення змісту, організаційних форм і методів процесу навчання, розвиток яких зумовлюється можливостями ІКТ. Головним завданням викладачів вищої школи при цьому стає розробка нових методик викладання, підготовка методичних матеріалів на новій основі в умовах підвищення компетентності викладачів з використання інформаційно-комунікаційних технологій навчання. У питаннях інформатизації процесу навчання намітилася стійка тенденція переходу від використання в навчальному процесі навчаючих програм з окремих розділів курсу до створення і практичного впровадження комплексів навчально-методичного та програмного забезпечення повного курсу дисциплін.

Розробка та впровадження комп’ютерних засобів навчання певним чином змінює структуру пізнавальної діяльності студентів, що впливає на зміст вищої педагогічної освіти, визначає оновлені форми, методи та принципи навчання. Вивчення усіх складових підготовки зумовлює формування професійних умінь майбутнього учителя технологій. Проте можна виокремити ще одну складову, в межах якої відбувається професійна підготовка до майбутньої діяльності студента, в тому числі з використанням інформаційно-комунікаційних технологій. Сучасні інформаційно-комунікаційні технології навчання (педагогічні програмні засоби, інформаційно-пошукові системи) дозволяють студенту бути більш активним у навчанні, самостійно визначати час, терміни, темп та складність такого навчання [6, 105 – 110].

У сучасних педагогічних виданнях [2; 7; 10; 13] відзначається, що традиційна (неінформатизована) система навчання не створює умови для

ефективного розвитку розумових здібностей студентів, нівелює їхні творчі потенції. Як правило, у вузівському масовому досвіді навчання більшість викладачів прагне дати студентам якнайбільше інформації зі своєї дисципліни. При цьому репродуктивні методи її передачі вимагають мінімуму пізнавальної і творчої активності. У результаті суспільство одержує пасивного фахівця, виконавця, що не володіє навичками прийняття рішень у професійній сфері.

Традиційний процес навчання має ряд класичних протиріч, які можна сформулювати в такий спосіб: 1) активність викладача і пасивність студента; 2) орієнтованість навчальної програми на середнього студента; 3) недостатній індивідуальний підхід; 4) представлення інформації в абстрактно-логічній формі; 5) обмеженість у часі та ін. Перераховані протиріччя складають серйозну проблему для освітнього процесу взагалі. При використанні інформаційних технологій у навчальному процесі форми традиційної взаємодії “викладач – студент” змінюються, оскільки, по-перше, вводяться нові засоби навчання, що стають сполучною ланкою процесу (наприклад, у дистанційній освіті це – система “студент – комп’ютер – викладач”), по-друге, студент перетворюється з об’єкта навчання в суб’єкт. Це стає можливим завдяки активній позиції студента; переході процесу пізнання з категорії “учити” у категорію “вивчати” дисципліну усвідомлено і самостійно; інтерактивному зв’язку з різними освітніми ресурсами (бібліотеки, словники, енциклопедії) і освітніми співтовариствами (колеги, консультанти, партнери); інформаційній насиченості і гнучкості методики навчання з застосуванням інформаційних технологій; “зануренні” в особливе інформаційне середовище, що якнайкраще мотивує і стимулює процес вивчення [1].

Традиційними засобами підтримки навчального процесу є дошка та крейда, плакати, діапроектор, кодоскоп та ін. Сучасний рівень розвитку мікропроцесорної техніки дозволяє вивести традиційні засоби на якісно новий рівень, використовуючи комп’ютер, мультимедійний проектор та інтерактивну дошку. Ці засоби можуть виконувати ті ж самі функції, а також деякі нові – тобто, в багатьох випадках можуть повністю замінити собою традиційні засоби.

Розглядаючи можливості засобів ІКТ у навчанні, необхідно систематизувати спектр засобів ІКТ, пропонуючи їх типізацію. Зазвичай використовуються типізація засобів ІКТ для навчання за технічними ознаками – на програмні та апаратні, за функціональними ознаками – такі,

## НАВЧАННЯ МАРКЕТИНГУ З ВИКОРИСТАННЯМ ІНФОРМАЦІЙНИХ ТЕХНОЛОГІЙ ЯК НОВА ФОРМА ОРГАНІЗАЦІЇ НАВЧАЛЬНОГО ПРОЦЕСУ

що використовуються у навчанні, інструментальні, сервісні, контролюючі та ін. Найчастіше засоби ІКТ класифікуються за способом їхнього застосування [5]. Так, І.В. Роберт [11] пропонує наступну класифікацію засобів ІКТ за способом використання в діяльності вчителя: використання як засіб навчання, що удосконалює процес викладання; як інструмент пізнання навколишньої дійсності і самопізнання; як засіб розвитку особистості студента; як об'єкт вивчення в рамках освоєння курсу інформатики; як засіб інформаційно-методичного забезпечення й керування навчально-виховним процесом; як засоби комунікацій; як засіб автоматизації процесів обробки результатів експерименту та управління; як засіб автоматизації процесів контролю, корекції, результатів навчальної діяльності, тестування й психодіагностики; як засіб організації інтелектуального дозвілля.

Т.Б. Захарова [9] виділила наступні загальні види інформаційної діяльності: пошук інформації; представлення інформації; передача інформації; обробка інформації; перетворення; збереження; систематизація, класифікація; використання інформації.

Т.Б. Захарова використовує запропоновану типізацію як основу для профільної диференціації змісту підготовки школярів з інформатики. Пропонується формувати зміст прикладних профільних курсів на основі глибокого розгляду одного з видів інформаційної діяльності.

Спираючись на типізацію Т.Б. Захарової, на нашу думку, можна виділити чотири загальні види інформаційної діяльності вчителя: збір (одержання, пошук) інформації – діяльність щодо з'єднання інформації з різних джерел у єдину систему; передача інформації – діяльність з переміщення інформації в просторі між учасниками педагогічного процесу; обробка (перетворення) інформації – діяльність, у результаті якої інформація перетворюється з однієї форми в іншу; збереження інформації – діяльність щодо переміщення інформації в часі.

Серед причин, що стримують використання інформаційно-комунікаційних технологій у навчально-виховному процесі в ВНЗ, є психолого-педагогічні проблеми, що полягають у відсутності:

- науково обґрунтованої методики використання ІКТ під час проведення занять у гуртках та інших творчих об'єднаннях;

- системи організації психологічного супроводу та методичної роботи в закладі щодо використання сучасних інформаційно-комунікаційних технологій;

- ефективного механізму накопичення, узагальнення та поширення передового досвіду використання ІКТ в освітній діяльності ВНЗ;

- цілеспрямованої роботи з формування у суб'єктів навчально-виховного процесу інформаційної культури.

Для розв'язання цих проблем необхідно дослідити рівень готовності педагогів ВНЗ до використання ІКТ та визначити шляхи формування знань і вмінь учасників навчально-виховного процесу щодо застосування сучасних освітніх технологій, зокрема інформаційно-комунікаційних як нової форми організації навчальної діяльності в ВНЗ. За таких умов необхідно науково обґрунтувати процес інформатизації позашкільної освіти; розробити критерії, що визначають загальний рівень інформаційної культури учасників навчально-виховного процесу в ВНЗ; окреслити зміст, форми, методи інформаційно-комп'ютерної підготовки вихованців і педагогів [12].

Як відомо, вивчення маркетингу – це тривалий і трудомісткий процес, який займає велику кількість часу. Тому нині на перший план висувається питання, пов'язане з розробкою нових засобів, методів і технологій, що дозволяють якісно поліпшити процес навчання і збільшити швидкість опрацювання великих потоків інформації. Вирішенням цієї проблеми є впровадження інформаційних технологій в навчальний процес, а саме використання сучасних мультимедійних засобів і Інтернет як допоміжних засобів навчання маркетингу. Електронні словники й енциклопедії, мультимедійні курси, включаючи аудіо та відеоматеріали, електронні видання книг, газет і журналів мовою оригіналу, освітні сайти, форуми – усе це дає можливість отримати вичерпну інформацію з тих або інших питань.

Щодо викладачів, інформаційні технології – це велика кількість мовного і красномовного матеріалу, детальний опис новітніх навчальних технологій, поради авторів автентичних навчальних комплексів. Навчання за допомогою комп'ютера дає можливість організувати самостійні дії кожного студента. Викладач може застосувати комп'ютер для вирішення особистих дидактичних завдань протягом уроку. Формування у студентів загальнонавчальних і спеціальних знань і вмінь з маркетингу. Контроль, оцінка і корекція результатів навчання. Вміння організувати навчання студентів в групах та індивідуально. Удосконалення навичок управління процесом навчання в цілому.

**Висновки.** Для ефективного розв'язання проблем розроблення і впровадження інформаційно-комунікаційних технологій та інновацій в освітній процес у позашкільних навчальних закладах головними напрямками діяльності є:

## НАВЧАННЯ МАРКЕТИНГУ З ВИКОРИСТАННЯМ ІНФОРМАЦІЙНИХ ТЕХНОЛОГІЙ ЯК НОВА ФОРМА ОРГАНІЗАЦІЇ НАВЧАЛЬНОГО ПРОЦЕСУ

- проведення науково-педагогічних досліджень і створення науково-методичної бази з означеної проблеми;

- упровадження психологічного супроводу навчально-виховного процесу з використанням ІКТ;

- формування сучасного навчального середовища шляхом модернізації матеріально-технічної бази закладів освіти.

Для ефективного вдосконалення системи безперервної освіти необхідно оптимізувати реалізацію державних програм, спрямованих на інформатизацію, комп'ютеризацію та оновлення матеріально-технічної бази вищих навчальних закладів. Розв'язання зазначених завдань матиме позитивний вплив на всі складові системи навчання та виховання: мету, зміст, методи, засоби та організаційні форми. Це дозволить знаходити шляхи вирішення актуальних психолого-педагогічних та організаційно-методичних проблем для сприяння розвитку творчого й інтелектуального потенціалу всіх суб'єктів навчально-виховного процесу в креативному освітньому соціумі.

1. Антонюк Г. Педагогічні засади впровадження інформаційних технологій у навчальний процес / Галина Антонюк // Наукові записки. Випуск 89 (2). – Серія: Філологічні науки (мовознавство): у 5 ч. – Кіровоград РВВ КДПУ ім. В. Винниченка, 2010. – С. 178 – 180.

2. Асоянц П., Чекаль Г., Сердюков П. та ін. Основи методики створення і застосування комп'ютерних програм у навчанні іноземних мов: Навчальний посібник. – К.: КДПП, 1993. – 108 с.

3. Вища освіта в Україні і Болонський процес: Навч. посіб. / За ред. В.Т. Кременя. Авторський колектив: М.Ф. Степко, Я.Я. Болубаиш, В.Д. Шинкарук та ін. – К.: Освіта, 2004. – 384 с.

4. Вища освіта в Україні: Навч. посіб. / В.Г. Кремень, С.М. Ніколаєнко, М.Ф. Степко

та ін.; За ред. В.Г. Кременя, С.М. Ніколаєнко. – К.: Знання, 2005. – 327 с.

5. Гончарова О.М. Типізація засобів сучасних інформаційно-комунікативних технологій за видами інформаційної діяльності [Електронний ресурс] // О.М. Гончарова ВІСНИК Житомирського державного університету імені Івана Франка (24). pp. 52 – 56. Режим доступу: <http://eprints.zu.edu.ua/1120/2/05gotvid.pdf>

6. Дзюбан Т.П. Застосування інформаційно-комунікаційних технологій у процесі професійної підготовки майбутніх учителів технологій // Збірник наукових праць Бердянського державного педагогічного університету (Педагогічні науки). – 2011. – №1. – 356 с.

7. Засоби і технології єдиного інформаційно-освітнього простору / За ред. В.Ю. Бикова, Ю.О. Жука. – К. 2004. – 240 с.

8. Захарова І.Г. Информационные технологии в образовании: учеб. пособ. для студ. высш. пед. учеб. заведений / Захарова И.Г. – М.: Издательский центр “Академия”, 2003. – 192 с.

9. Захарова Т.Б. Профильная дифференциация обучения информатике на старшей ступени школы / Т.Б. Захарова. – М., 1997. – 212 с.

10. Інноваційні технології в сучасній освіті / За ред. Л.І. Даниленко. – К.: Лотос, 2004. – 220 с.

11. Роберт И.В., Самойленко П.И. Информационные технологии в науке и образовании // И.В. Роберт, П.И. Самойленко – М., 1998. – 178 с.

12. Тихенко Л.В. Сучасні підходи до використання інформаційно-комунікаційних технологій у позашкільній освіті // Міжнародний науково-технічний журнал Вимірювальна та обчислювальна техніка в технологічних процесах // Хмельницький, 2011. – №1 (37). – С. 286 – 289.

13. Шуневиц Б. Теоретичні основи дистанційного навчання. – Львів, 2006. – 243 с.

Стаття надійшла до редакції 20.04.2012



“Усе, що робить із нами Бог, робить Він для нашої користі, люблячи й милуючи нас”.

Св. Авва Доротей  
“Поучення і послання”

